

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้เพื่อการท่องเที่ยวเทือกเขาพระ-เขาสูง ในครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายการวิจัยเพื่อสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้เพื่อการท่องเที่ยวเทือกเขาพระ-เขาสูง โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงพัฒนา ซึ่งมีรายละเอียดของวิธีดำเนินการวิจัย ที่จะนำเสนอ ดังนี้

1. ขั้นตอนการวิจัย
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนของการวิจัย

ผู้วิจัยจะ ได้กำหนดขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 2 ช่วงดังต่อไปนี้

ช่วงที่ 1 ศึกษาปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เทือกเขาพระ-เขาสูง

1. ศึกษา เอกสาร นโยบายรัฐบาล เสนอกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้เทือกเขาพระ-เขาสูง อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคคล ที่อยู่ในพื้นที่อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

3. ปริญญาจารย์ที่ปรึกษาในมหาวิทยาลัยสถาบันราชภัฏนครสวรรค์

4. กำหนดขอบข่ายการสร้างเครื่องมือให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการวิจัยและ

พัฒนา

5. สร้างแบบสอบถามปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์

ทรัพยากรป่าไม้เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เทือกเขาพระ-เขาสูง

6. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยง
จำนวน 3 คน

7. นำแบบสอบถามมาแก้ไขปรับปรุงตามที่ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะ
แล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับชุมชนในบริเวณสวนรุกขชาติ 100 ปี กรมป่าไม้
อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability)
ของแบบสอบถาม แล้วหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach

8. นำแบบสอบถามไปใช้เก็บข้อมูล

9. นำข้อมูลปัญหาไปวิเคราะห์

ช่วงที่ 2 สร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้
เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เทือกเขาพระ-เขาสูง

1. ร่างวิธีการจากปัญหาที่ค้นพบ

2. ร่างรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เพื่อการ
ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เทือกเขาพระ-เขาสูง

3. สังเคราะห์วิธีการ

4. ประชุมกลุ่มเพื่อหาความสอดคล้อง

5. นำวิธีการมาสร้างเป็นตัวชี้วัดเพื่อประเมินรูปแบบการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้
จากกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

6. นำรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เพื่อการ
ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เทือกเขาพระ-เขาสูง ไปประเมินกับกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ จำนวน 15 คน
แล้วประเมินผลด้วยแบบบันทึกการเปลี่ยนแปลง โดยการทบทวน จำนวน 3 รอบ มีระยะเวลา
ห่างกันรอบละ 1 เดือน แต่ละครั้งของการทบทวนมีสรุปบันทึกความเปลี่ยนแปลงและครั้งสุดท้าย
นำมาเปรียบเทียบทั้ง 3 ครั้ง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ช่วงที่ 1 ขึ้นสำรวจปัญหาด้านการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ เพื่อการ
ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เทือกเขาพระ-เขาสูง

ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณ 3 ตำบล คือตำบลทุ่งทอง
ตำบลหนองบัว และตำบลหนองกล้วย และนักท่องเที่ยว จำนวน 12,000 คน

กลุ่มตัวอย่างกำหนดจากการเทียบเคียงตารางของ เคร็จซีและมอร์แกน (Krejcie
and Morgan. อ้างถึงในบุญชม ศรีสะอาด. 2535:40) ได้จำนวน 372 คน

ช่วงที่ 2 ประชากรในการสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เทือกเขาพระ-เขาสูง ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน โดยมีคุณสมบัติดังนี้

1. มีความรู้และประสบการณ์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้
2. มีการศึกษาระดับปริญญาตรี

ผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

1. ดร. สมภท เจริญนทค อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
2. นายพนม จันทร์ดิษฐ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองไผ่
3. นายละมุล ไชยโย นายกองกึ่งกิจการบริหารส่วนตำบลทุ่งทอง
4. นายฉวีรัฐชัย นุชชม นักวิชาการป่าไม้ 7 ว.
5. นายสมาโนช กรอบเพ็ชร์ หัวหน้าโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ
6. นายขาว ฝักศรี กำนันตำบลหนองบัว
7. นางกรวิภา เกิดสงฆ์ นายกองกึ่งกิจการบริหารส่วนตำบลหนองบัว

ส่วนการประเมินบทบาทคุณวิธิการการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ประกอบด้วยกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ จำนวน 15 คน ดังนี้

1. นายกาเหว่า ศรีเสงี่ยม
2. นายกิตติวัฒน์ ท้าวัง
3. นายไกรสร เฝ็งน่วม
4. นายขจร หลวงประทุม
5. นายคงศักดิ์ สังฤทธิ์
6. นายจักรี อ่วมถักดี
7. นายจ้ำรอง ครองสิน
8. นายจ้ำรัส ศาสตร์อนงค์
9. นายเชิง ครองสิน
10. นายเด่น โลหะเวช
11. นายทวี พรหมอ่อน
12. นายบรรเจ็ด กะสุวรรณ
13. นายบุญ ไบสนธิ
14. นายประจวบ ศรีเมฆ
15. นายพิชญ เฝ็งน่วม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ช่วง ดังนี้

ช่วงที่ 1 ในการศึกษาปัญหาการอนุรักษัทรักษาการป่าไม้ใช้แบบสอบถามรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษัทรักษาการป่าไม้เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เทือกเขาพระ-เขาสูงอำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ลักษณะแบบสอบถามเป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งข้อคำถามออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลที่เป็นปัญหาการอนุรักษัทรักษาการป่าไม้เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ช่วงที่ 2 การสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษัทรักษาการป่าไม้เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ใช้แบบบันทึกรการประชุมสนทนากลุ่ม ส่วนการทบทวนวิธีการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษัทรักษาการป่าไม้เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เทือกเขาพระ-เขาสูงอำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ใช้แบบประเมินทบทวน

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

ช่วงที่ 1 แบบสอบถามมีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการมีส่วนร่วมและการอนุรักษัทรักษาการป่าไม้เพื่อนำข้อมูลต่างๆมาวิเคราะห์เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษัทรักษาการป่าไม้ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน จำนวน 21 ข้อ คือ การสำรวจข้อมูลพื้นฐาน การวางแผน การปฏิบัติ การติดตามผลและปรับปรุง

2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาอันกว่าความรู้ต่างๆมาสร้างเป็นแบบสอบถามให้ครอบคลุมการมีส่วนร่วมในแต่ละด้าน สร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงของเนื้อหาของคำวิจารณ์และข้อควรแก้ไข แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่ได้รับคำแนะนำโดยผู้ทรงคุณวุฒิประกอบแล้ว

1. ดร.จุฬารัตน์ เจริญนท
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อวยชัย วัชรธรรม
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปรีชา สนธิรักษ์

4. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิไปทดลองใช้กับผู้นำชุมชน ที่สวนรุกขชาติ 100 ปี กรมป่าไม้ อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 30 คน เป็นผู้ตอบแบบสอบถามและนำมาวิเคราะห์หาความเที่ยง ทางสถิติโดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ 0.90

5. นำแบบสอบถามไปสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง

ช่วงที่ 2 สร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเทือกเขาพระ-เขาสูง อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

2.1 แบบบันทึกสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยนำประเด็นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่มีปัญหาในระดับปานกลางและน้อย มาเป็นประเด็นในการร่างรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

2.2 แบบประเมินบทบาทานวิธีการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เทือกเขาพระ-เขาสูง อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ นำแนวความคิดและทฤษฎีที่ได้จากการทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสร้างแบบประเมินให้มีเนื้อหาสาระครอบคลุมประเด็นของวิธีการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ช่วงที่ 1 ศึกษาปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเทือกเขาพระ-เขาสูง

1. ทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล จากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ถึงประชาชนอาศัยอยู่ในบริเวณ 3 ตำบล คือตำบลทุ่งทอง ตำบลหนองบัว และตำบลหนองกลับ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวรวมทั้งนักท่องเที่ยว

2. ผู้วิจัยนำหนังสือพร้อมทั้งแบบสอบถามไปให้ผู้อาศัยอยู่ในบริเวณ 3 ตำบล คือตำบลทุ่งทอง ตำบลหนองบัว และตำบลหนองกลับ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวรวมทั้งนักท่องเที่ยว เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม และผู้วิจัยเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง จำนวน 372 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ

ช่วงที่ 2 สร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเทือกเขาพระ-เขาสูง

2.1. ทำหนังสือขอความร่วมมือในการจัดกลุ่มสนทนา จากสำนักงานโครงการบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ถึงผู้เชี่ยวชาญ เพื่อขอความร่วมมือไปยังผู้เกี่ยวข้องในการจัดกลุ่มสนทนา จำนวน 7 คน

2.2 ผู้วิจัยนำหนังสือไปให้ผู้เกี่ยวข้อง เพื่อขอความร่วมมือเข้าร่วมกระบวนการสนทนากลุ่มเพื่อวิเคราะห์ความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่อุทยานพระ-เขาสูง

2.3 ผู้วิจัยนำหนังสือไปให้ผู้เกี่ยวข้อง เพื่อขอความร่วมมือเข้าร่วมการทดลองประเมินบทบาทกับกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ จำนวน 15 คนเพื่อทดลองบทบาทวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่อุทยานพระ-เขาสูง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ช่วงที่ 1 ศึกษาปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่อุทยานพระ-เขาสูง

1. แบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้การหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาระดับการมีปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่อุทยานพระ-เขาสูง โดยใช้การหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบสอบถาม และนำปัญหาแต่ละด้านมาวิเคราะห์ โดยผู้วิจัยใช้วิธีการให้คะแนนน้ำหนักมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึงการมีปัญหาในระดับมากที่สุด

4 หมายถึงการมีปัญหาในระดับมาก

3 หมายถึงการมีปัญหาในระดับปานกลาง

2 หมายถึงการปัญหาในระดับน้อย

1 หมายถึงการมีปัญหาในระดับน้อยที่สุด

2. ประมวลผลข้อมูลโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำหรับรูป SPSS เพื่อหาสถิติตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย

3. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้หาค่าเฉลี่ยเป็นรายด้าน โดยใช้เกณฑ์สมบุรณ์ (ประกอง กรรณสูตร.2538:77) เป็นเกณฑ์ในการแปลความหมายดังนี้

คะแนน 4.50-5.00 หมายถึง การมีปัญหาในระดับมากที่สุด

คะแนน 3.50-4.49 หมายถึง การมีปัญหาในระดับมาก

คะแนน 2.50-3.49 หมายถึง การมีปัญหาในระดับปานกลาง

คะแนน 1.50-2.49 หมายถึง การมีปัญหาในระดับน้อย

คะแนน 1.00-1.49 หมายถึง การมีปัญหาในระดับน้อยที่สุด

ช่วงที่ 2 สร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเทือกเขาพระ-เขาสูงจัดสนทนากลุ่มโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คนแล้วสรุปเป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้สนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแล้วนำวิธีการมาประเมินคหทานวิธีการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเทือกเขาพระ-เขาสูง โดยใช้การประเมิน 3 ระดับ คือพอใช้ และปรับปรุง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ค่าสถิติร้อยละ (Percentage)
2. ค่าเฉลี่ย \bar{X} (Arithmetic Mean)
3. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D (Standard Deviation)